

Н.В. Якименко-Терещенко, д-р екон. наук, проф. (*ХТЕІ КНТЕУ, Харків*)
К.В. Чикота, магістрант (*ХТЕІ КНТЕУ, Харків*)

ОЦІНЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Інформаційна економіка – це сучасна стадія розвитку людської цивілізації, яка характеризується панівною роллю знань, творчої праці та інформаційних благ. З нею тісно пов'язано поняття інтелектуального капіталу, який поступово стає ключовим фактором розвитку та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання в умовах невизначених перманентних змін.

Управлінням інтелектуальним капіталом – це процес цілеспрямованого впливу на елементи інтелектуального капіталу підприємства, при якому відбувається створення цінності за рахунок генерації і збільшення знань, розвитку інновацій і інфраструктури, створення сприятливого клімату, зміни способу мислення менеджерів, що зміцнює конкурентні позиції компанії на ринку [1].

Ефективне управління інтелектуальним капіталом повинно сприяти отриманню економічного ефекту, який проявляється в створенні нових технологій виробництва; збільшенні частки ринку; зниженні витрат на виробництво продукції, наданні збільшеного обсягу послуг, що, в кінцевому підсумку, має сприяти збільшенню прибутків; наближенні України до європейських та світових стандартів відносно якості, безпеки продукції та бізнес-процесів; розробці і впровадженні прогресивних технологій управління та виробництва тощо. Такий ефект досягається шляхом належної організації праці для збільшення її інтелектуалізації, внесення творчих та креативних моментів, створення організаційної культури, націленої на інновативний шлях розвитку підприємства шляхом інтелектуального розвитку та розкриття здібностей персоналу [2].

Оскільки інтелектуальний капітал є основою для майбутнього зростання економічного ефекту підприємства, тому його оцінювання допомагає сформувати довгострокову стратегію підприємства в постійно змінному зовнішньому середовищі і використовується як інструмент комунікацій.

На сьогодні не існує єдиної, загальновизнаної методики оцінювання інтелектуального капіталу та його окремих структурних елементів. Інтелектуальний капітал підприємств формується і

використовується під впливом множини чинників, які визначають специфіку його стану, розвитку та відтворення, і мають різний рівень впливу в залежності від внутрішньої структури та особливостей його застосування. Ключовий вплив на рівень інтелектуального капіталу мають фактори (показники), які належать до характеристики людського капіталу як елементу інтелектуального. Також потрібно враховувати те, що в умовах економіки знань набувають особливого значення показники, які характеризують якість системи підготовки та перепідготовки кадрів, особливо в частині формування професійних компетенцій, організаційно-управлінських знань та досвіду. Тобто ті, які характеризують інтелектуально-кадрове забезпечення підприємства. Враховуючи зазначене етапами оцінки інтелектуального капіталу підприємства слід визначити:

а) визначення елементів (груп) інтелектуального капіталу та факторів цих елементів. Такими групами пропонуємо встановити «Людські активи», «Інфраструктурні активи», «Інтелектуальна власність та інноваційність виробництва», «Ринкові активи»;

б) визначення в межах групи значень факторів інтелектуального капіталу;

в) визначення всередині групи чинників, зі збільшенням значень яких інтелектуальний капітал підприємства підвищується («прямі») і навпаки («зворотні»);

г) обчислення індивідуальних значень факторів в групі;

д) обчислення комплексних показників інтелектуального капіталу групи;

е) обчислення інтегральних показників інтелектуального капіталу з урахуванням вагових коефіцієнтів кожної з груп;

ж) обчислення рівня інтелектуального капіталу підприємства

Перевагою представленого методичного підходу до оцінки рівня інтелектуального капіталу є порівняльний характер оцінки, що дозволяє керівництву підприємства порівняти рівень інтелектуального капіталу підприємства з підприємством-конкурента та розробити управлінські рішення в напрямку його підвищення.

Інформаційні джерела:

1. Жарінова А. Г. Методологія управління інтелектуальним капіталом в умовах становлення інформаційної економіки: монографія / А. Г. Жарінова. – К. : Нічлава, 2013. – 323 с.

2. Зеліско І. М. Управління інтелектуальним капіталом підприємств: монографія / І. М. Зеліско, Г. Ю. Пономаренко – Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 280 с.